

XVI. L'ANONIMITZACIÓ DE DADES PERSONALS EN ELS DICTÀMENS DE LA COMISSIÓ JURÍDICA ASSESSORA⁷⁷

1. Introducció

Aquest estudi pretén analitzar diverses qüestions relacionades amb l'anonimització de dades personals, tant en termes generals i conceptuals, com, especialment, aplicades als dictàmens de la Comissió Jurídica Assessora, els quals, com es veurà, s'han de fer públics d'acord amb una doble previsió normativa: de la llei reguladora d'aquest alt òrgan consultiu i, a més, de la normativa de transparència, que preveu la publicació dels dictàmens com a obligació expressa de publicitat activa. Aquesta publicació, alhora, ha de tenir en compte els principis i les garanties establerts per llei per a la protecció de dades personals.

Així, doncs, la Comissió Jurídica Assessora en la publicació dels dictàmens que porta a terme resta subjecta a les obligacions legals establertes en aquests dos àmbits; d'una banda, a la normativa de transparència, que li imposa l'obligació de publicar els dictàmens per tal que la doctrina de l'òrgan sigui accessible als operadors jurídics i a les persones interessades, i, d'una altra, a l'obligació de garantir la protecció de dades de caràcter personal.

La conseqüència d'aquesta doble obligació determina que s'ha de garantir que la publicació dels dictàmens assoleixi la finalitat de permetre a les persones interessades tenir un accés complet i fidel a la doctrina d'aquest òrgan consultiu, que vetlla per la legalitat de l'actuació de l'Administració i contribueix a garantir la protecció dels drets dels ciutadans, però amb el límit que no es poden incloure dades o referències personals que permetin identificar les persones afectades ni d'una manera directa ni indirecta. És a dir, s'ha de dur a terme un procés de buidatge i, si escau, d'adaptació de dades i referències personals per a garantir l'anonimat de les persones afectades.

Consegüentment, aquest estudi s'ocupa del concepte d'*anonimització de dades personals*, això és, el procés que permet identificar les dades personals i eliminar-les o

77. Estudi elaborat per la Sra. Montserrat Lloret i Puente, planificadora lingüística responsable de Correcció i Traducció Jurídica de l'Àrea de Serveis Editorials de la Comissió Jurídica Assessora.

adaptar-les per tal de treure aquesta informació dels dictàmens i poder fer-ne difusió. Cal tenir en compte que l'adaptació d'aquestes dades és cabdal, ja que els dictàmens s'han de poder entendre bé, és a dir, els destinataris dels dictàmens publicats i els operadors jurídics han de poder comprendre'n el sentit final.

Més concretament, en aquest estudi, s'analitza el marc normatiu de l'obligació de publicar els dictàmens de la Comissió; els conceptes principals relacionats amb l'anonimització; les matèries dels dictàmens que tenen més dades personals i la tipologia d'aquestes últimes; el procés seguit per a anonimitzar els dictàmens; els criteris generals d'anonimització de la Comissió, i el procediment específic d'anonimització que se segueix en supòsits en què, per la seva singularitat en el context de la informació publicada, sigui possible la identificació indirecta de la persona o persones afectades.

Per a dur a terme l'anonimització, la Comissió segueix uns criteris generals prèviament fixats –que es van actualitzant i millorant periòdicament– i unes indicacions concretes per a cada dictamen.

D'altra banda, la responsabilitat patrimonial constitueix la matèria sobre la qual més dictamina aquest alt òrgan consultiu, i són precisament els dictàmens sobre aquesta matèria els que contenen més dades de caràcter personal, que cal anonimitzar per a poder publicar-los.

Aquest any 2023, d'un total de 406 dictàmens emesos, 240 han contingut dades personals, les quals s'han hagut d'anonimitzar posteriorment per a publicar-los, i d'aquests, 34 s'han considerat casos especialment sensibles, atesa la probabilitat existent d'arribar a una identificació indirecta en el context de la informació del dictamen, en què cal tenir una cura addicional i fer una anonimització d'un nombre més elevat de dades. Per contra, els altres 166 dictàmens emesos no han contingut cap dada de caràcter personal.

2. Publicació dels dictàmens de la Comissió Jurídica Assessora

La publicació dels dictàmens de la Comissió Jurídica Assessora es du a terme en compliment del que preceptuen tres normes: dues amb rang legal i una de reglamentària.

D'una banda, la Llei 5/2005, de 2 de maig, de la Comissió Jurídica Assessora, estableix en l'article 22 que aquest òrgan consultiu "ha d'editar anualment un volum que reculli tots els dictàmens emesos i els altres informes sol·licitats de conformitat amb aquesta llei", i en el Reglament d'organització i funcionament de la Comissió, aprovat pel Decret 69/2006, d'11 d'abril, s'hi afegix que "en dona difusió pels mitjans adequats" (article 42.2) i que "la Comissió en dona publicitat de manera periòdica per via telemàtica" (article 42.3).

D'una altra, la Llei 19/2014, de 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern, en l'article 10, intitulat "Transparència en les decisions i actuacions de rellevància jurídica", en el primer apartat, preceptua que:

"La informació relativa a les decisions i actuacions amb rellevància jurídica que l'Administració ha de fer pública en aplicació del principi de transparència ha d'incloure: [...] i) Els dictàmens de la Comissió Jurídica Assessora [...]."

I, en el tercer apartat d'aquest mateix article 10, s'indica que la informació d'aquests dictàmens "no ha d'incloure dades o referències personals".

Per tant, és d'obligat compliment publicar els dictàmens de la Comissió Jurídica Assessora, la qual cosa es du a terme periòdicament, a mesura que s'aproven, al web d'aquest òrgan i al Portal Jurídic de Catalunya i, posteriorment, en volums anuals al web institucional o en citacions de les memòries anuals; però cal fer-ho sense les dades de caràcter personal que puguin contenir originàriament.

3. Conceptes principals

Tot seguit, s'examina què disposa la normativa de protecció de dades sobre els conceptes principals relacionats amb l'anonimització de dades personals.

Així, el Reglament (UE) 2016/679, del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades i pel qual es deroga la Directiva 95/46/CE (Reglament general de protecció de dades –RGPD–), fa referència als conceptes de *dades personals*, *dades pseudonimitzades* i *dades anonimitzades* o *dissociades*.

En primer lloc, cal determinar què s'entén per *dades personals*. L'article 4 de l'RGPD les defineix de la manera següent:

«1) “datos personales”: toda información sobre una persona física identificada o identificable («el interesado»); se considerará persona física identificable toda persona cuya identidad pueda determinarse, directa o indirectamente, en particular mediante un identificador, como por ejemplo un nombre, un número de identificación, datos de localización [...]»

Per tant, es tracta de qualsevol tipus d'informació o dada que es pot vincular o atribuir a una persona física concreta, identificada directament o que es pot identificar indirectament, sense gaires esforços.

En referència a la possibilitat que una persona sigui “identificable”, el considerant 26 de l'RGPD estableix el següent:

“Para determinar si una persona física es identificable, deben tenerse en cuenta todos los medios, como la singularización, que razonablemente pueda utilizar el responsable del tratamiento o cualquier otra persona para identificar directa o indirectamente a la persona física. Para determinar si existe una probabilidad razonable de que se utilicen medios para identificar a una persona física, deben tenerse en cuenta todos los factores objetivos, como los costes y el tiempo necesarios para la identificación, teniendo en cuenta tanto la tecnología disponible en el momento del tratamiento como los avances tecnológicos.”

En segon lloc, quant a les dades pseudonimitzades, l'article 4 de l'RGPD estableix què s'entén per *pseudonimització*:

«5) “seudonimización”: el tratamiento de datos personales de manera tal que ya no puedan atribuirse a un interesado sin utilizar información adicional, siempre que dicha información adicional figure por separado y esté sujeta a medidas técnicas y organizativas destinadas a garantizar que los datos personales no se atribuyan a una persona física identificada o identificable.»

Així, les dades pseudonimitzades són les derivades d'un tractament de pseudonimització que ha fet que continguin informació vinculada a una persona física a la qual s'ha assignat una codificació per tal que no es pugui identificar directament, sinó que cal disposar d'informació addicional restringida per a poder accedir-hi.

El considerant 26 de l'RGPD també es refereix a aquest tipus de dades i indica que es podrien atribuir a una persona física utilitzant informació addicional; que s'han de considerar informació sobre una persona física identificable, i que “*Los principios de la*

protección de datos deben aplicarse a toda la información relativa a una persona física identificada o identificable". És a dir, que a les dades pseudonimitzades s'apliquen els principis i les garanties de la normativa sobre protecció de dades, en la mesura que la persona pot ser identificable.

Finalment, quant a les dades anonimitzades o dissociades, tot i que el concepte d'anonimització com a tal no es defineix en la legislació, sí que s'hi defineix el concepte de *dissociació*, concretament en l'article 3 de la derogada Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre:

"f) Procediment de dissociació: qualsevol tractament de dades personals de manera que la informació que s'obtingui no es pugui associar a una persona identificada o identificable."

Per consegüent, les dades que s'obtenen no poden associar-se a cap persona identificada o identificable, atès que no hi ha connexió entre una informació i una persona física, de manera que no és possible tornar-la a identificar ni revertir la connexió que les unia; són dades, doncs, en què la informació s'ha separat de la persona.

A més, en el considerant 26 de l'RGPD s'estableix concretament que:

"[...] los principios de protección de datos no deben aplicarse a la información anónima, es decir información que no guarda relación con una persona física identificada o identificable, ni a los datos convertidos en anónimos de forma que el interesado no sea identificable, o deje de serlo."

De manera que, si la informació no es pot vincular a una persona física concreta, no es pot parlar de dades personals i, consegüentment, a aquesta informació no s'apliquen els principis ni les garanties de la normativa sobre protecció de dades.

Aquest és el concepte clau en l'anonimització dels dictàmens de la Comissió, atès que la dissociació permet que es publiquin les dades i les informacions bàsiques que fan comprensible un dictamen i el seu sentit final sense que es puguin associar a les persones afectades.

D'altra banda, el Termcat, en el diccionari en línia "Terminologia de la ciberseguretat", defineix l'*anonimització* com la "Tècnica de confidencialitat de les dades personals que consisteix a fer anònimes unes dades per impedir la identificació personal", i la *pseudonimització* com la "Tècnica de confidencialitat de les dades personals que consisteix a substituir les informacions que identifiquen una persona per un pseudònim". I indica que, "A diferència de la pseudonimització, l'anonimització no permet recuperar

les dades originals”, que és, precisament, el que pretén la Comissió quan publica els dictàmens.

4. Matèries dels dictàmens de la Comissió Jurídica Assessora

L'article 8 de la Llei 5/2005 estableix quines són les matèries sobre les quals la Comissió ha de dictaminar preceptivament. Els expedients administratius relacionats amb algunes d'aquestes matèries, i, en conseqüència, els dictàmens que se'n deriven, no tenen, generalment, dades de caràcter personal. És el cas de les disposicions generals; les modificacions, resolucions i interpretacions de contractes; les reclamacions contractuals; les alteracions de termes municipals, o les modificacions de planejament.

N'hi ha d'altres que en alguns casos contenen dades de caràcter personal, com ara les revisions d'ofici; per exemple, quan l'objecte del dictamen té a veure amb qüestions de personal –per cobrament de complements retributius que es consideren indeguts o de triennis, per dietes d'assistències a òrgans col·legiats, o sobre procediments selectius o nomenaments de càrrecs, entre d'altres–, o quan la revisió d'ofici és per a declarar la nul·litat de ple dret d'un conveni urbanístic subscrit per un ajuntament amb una persona física o d'un decret d'alcaldia pel qual es va atorgar un ajut per a material escolar també a una persona física, en què surten els noms dels afectats i del municipi, en aquests dos darrers casos, o el nom de l'escola, l'adreça personal o els números d'expedients administratius, en l'últim. Fins i tot, algunes d'aquestes revisions d'ofici poden ser considerades d'anonimització especial; com ara quan és per a declarar la nul·litat de ple dret d'una resolució de reconeixement de serveis prestats en d'altres administracions públiques d'una persona funcionària, en què apareixen, entre d'altres, nom i cognoms o llocs concrets on ha treballat (departaments de la Generalitat, empreses públiques o consorcis), amb dates i categories laborals; és a dir, tota una sèrie de dades que identifiquen clarament la persona interessada.

En un altre extrem, els expedients en matèria de responsabilitat patrimonial són, amb molta diferència, els que contenen més dades de caràcter personal, atès que normalment són expedients en què persones físiques reclamen davant l'Administració pels danys i perjudicis soferts, entre d'altres, per assistències sanitàries prestades en centres públics, accidents de circulació, caigudes a la via pública, lesions o morts en centres penitenciaris o accidents en centres públics educatius.

En aquests dictàmens les dades personals són de diversa tipologia; d'una banda, n'hi ha que fan referència a l'esfera personal, com ara dates de naixement, de defunció; edat; malalties, diagnòstics, resultats de proves mèdiques o intervencions quirúrgiques; professions; llocs de treball i càrrecs; municipis de residència; adreces personals; etc., i, d'una altra, n'hi ha que es refereixen al context de la reclamació, i que –no aïlladament, sinó tenint en compte tota la informació del dictamen– poden portar a identificar els implicats, com per exemple, noms d'hospitals, de centres d'atenció primària, de centres públics educatius o de centres penitenciaris; adreces on s'han produït caigudes; carreteres –i punts quilomètrics– o estacions d'esquí en què hi ha hagut accidents, o dades relacionades amb el cas en qüestió de sentències, recursos, interlocutòries, etc. o números d'expedients, de decrets d'alcaldia, d'informacions reservades, de publicacions al DOGC o al BOE, entre d'altres.

Com s'ha comentat anteriorment, la Comissió dictamina sobre algunes reclamacions amb temàtiques especialment sensibles. És el cas, per exemple, de reclamacions per desemparaments de menors, per morts o suïcidis en centres penitenciaris, per actuacions policials, per assetjaments psicològics i laborals o assetjaments escolars, per accidents de menors tutelats per l'Administració, per accidents o defuncions en centres públics de salut mental o en centres públics educatius, per assistències sanitàries de malalties rares o minoritàries, o per tractar-se de casos que han tingut una repercussió mediàtica.

En definitiva, molts dictàmens que emet la Comissió Jurídica Assessora contenen dades personals de tipologia diversa –incloent-hi les dades de categories especials que, en ocasions, poden pertànyer a col·lectius vulnerables–, les quals cal eliminar o dissociar amb el procés d'anonimització abans de publicar-se al web de la institució i al Portal Jurídic de Catalunya. Per tant, com es fa per a compatibilitzar el dret a la protecció de les dades personals i l'obligació de donar compliment a la Llei de transparència, i que els dictàmens s'entenguin bé i no perdin la seva essència?

Tot seguit, s'explica el procés seguit per a anonimitzar els dictàmens i els criteris generals d'anonimització de la Comissió.

5. Procés per a anonimitzar els dictàmens de la Comissió Jurídica Assessora

La Comissió, a través de les àrees corresponents, ha establert un circuit intern de revisió per a anonimitzar els dictàmens abans de publicar-se. Aquest procés d'anonimització, indirectament, ja comença en el moment de redactar-se els dictàmens.

L'Àrea de Serveis Editorials de la Comissió –que, entre d'altres, té atribuïdes les tasques de fer una correcció lingüística i d'estil dels dictàmens, i fer-ne el format per a publicar-los al web i al Portal Jurídic de Catalunya, seguint criteris d'anonimització i accessibilitat– recomana que els dictàmens es redactin d'inici pensant ja en la fase posterior d'anonimització de dades, per tal que només hi hagi les dades personals necessàries i imprescindibles en cada dictamen i no es repeteixin d'una manera innecessària, a l'efecte que el procés posterior de buidatge sigui més àgil. Cal tenir en compte que la versió del dictamen anonimitzada que és objecte de publicació s'obté de la versió del dictamen original aprovada pel Ple de la Comissió i signada pel president, que conté totes les dades, i que és la que s'envia a l'Administració que en cada cas ha sol·licitat el dictamen corresponent.

Una de les maneres en què es concreta el que s'ha assenyalat anteriorment d'enfocar la redacció del dictamen original per a facilitar el buidatge posterior de les dades en la versió publicada és, per exemple, que el nom i els cognoms dels reclamants, com a norma general, es deixin només al títol, al primer antecedent de fet, al primer fonament jurídic i a la conclusió, i després es facin servir correferents (la pacient, els reclamants, l'instant, la interessada, etc.). Pel que fa a la data d'un accident o d'una intervenció quirúrgica, s'identifica en el primer antecedent i en el primer fonament jurídic, i la resta de vegades que s'hi ha de fer referència, sempre que sigui possible, s'utilitzen expressions com ara el dia dels fets, el dia de l'accident o el mateix dia de la intervenció. I això s'aplica a totes les dades personals i a totes les dades que poden portar a identificar els afectats (noms d'hospitals, d'escoles, de carrers, d'ajuntaments, etc.).

A més, és preferible prescindir d'aquelles dades que ja estiguin identificades en l'expedient i que no sigui important que s'inclouguin en el dictamen; com ara, els noms i cognoms de representants dels interessats, de persones administradores de persones jurídiques o de notaris que hagin formalitzat documents o escriptures que s'esmentin en el dictamen; en aquests casos, se'n fa esment d'una manera genèrica: la representant, el tutor o un notari, segons sigui el cas.

En aquest moment del procés –el d’elaboració del dictamen–, també cal, per exemple, que la cronologia dels fets, quan sigui una dada bàsica per al sentit o la comprensió del dictamen, com ara en algunes reclamacions sanitàries, quedi redactada d’una manera clara, tenint en compte que, un cop aprovat el dictamen, les dates s’anonimitzaran. Així, es poden utilitzar formes com el mateix dia, l’endemà, dos dies després, una setmana més tard, al cap de tres mesos, etc., i especificar quin és el lapse de temps que s’ha produït entre dues dates significatives: “[...] consideren que s’ha produït un retard de més de dos anys i vuit mesos des del moment en què es va constatar la conveniència d’una visita [...] fins que efectivament es va dur a terme la primera visita per part de la facultativa corresponent [...]” (Dictamen 310/2020).

Quan les dades personals es trobin dins una citació, si no són imprescindibles i pel context ja s’entén a qui o a què fan referència, també es poden obviar, mitjançant la utilització de claudàtors i punts suspensius ([...]) o indicant entre claudàtors la dada que s’ha eliminat amb un correferent ([el pacient], [la menor], etc.).

D’aquesta manera, un cop aprovat el dictamen, s’ha d’intervenir menys en el procés d’anonimització, el dictamen publicat és més fidel a l’original i la lectura és molt més àgil, atès que l’anonimització, com es veurà, implica utilitzar lletres majúscules per a substituir text i això pot dificultar-ne la comprensió si se’n fa un ús excessiu.

Una altra tasca que es du a terme en aquesta primera fase és identificar, d’una manera individualitzada per a cada dictamen, les dades que després s’han d’anonimitzar: entre moltes d’altres, noms de persones; edats; noms de carrers, barris, districtes, polígons o localitats; números de parcel·les; identificació de jutjats o sentències relacionats amb el cas concret, o relacions de parentiu quan no són imprescindibles per a la comprensió del dictamen. En tots els dictàmens, aquestes identifications sempre les efectuen més d’una persona, tant de l’Àrea de Serveis Editorials com de la Secretaria General.

En aquesta primera fase també cal fer aquesta identificació en les citacions de documents de l’expedient o de sentències recaigudes en el cas, en què moltes vegades surten dades que s’hauran d’anonimitzar, com pot ser el cas de determinades dates concretes sobre fets esdevinguts, relacions de parentiu o altres qüestions que poden arribar a identificar una persona. Això és important perquè cal haver identificat prèviament tot el que caldrà eliminar o canviar.

Una vegada el dictamen ha estat aprovat pel Ple de la Comissió, l’ha signat el president i s’ha tramès a l’òrgan sol·licitant, comença la fase de preparació per a publicar-lo al web de la Comissió i al Portal Jurídic, en què cal anonimitzar-lo completament; és a dir, com

s'ha indicat, dissociar la informació que conté de les persones físiques. En aquest moment s'identifiquen els dictàmens subjectes a un tractament especial i que caldrà que anonimitzi la persona delegada de protecció de dades de la Comissió.

En aquesta fase, a part de tenir en compte les dades personals que s'havien identificat en la revisió o la lectura del dictamen, s'apliquen els criteris d'anonimització generals elaborats per la Comissió, els quals, tot seguit, es comenten.

6. Criteris per a l'anonimització de dades personals en la publicació de dictàmens de la Comissió Jurídica Assessora

La Comissió Jurídica Assessora ha elaborat uns criteris d'anonimització generals perquè els dictàmens es publiquin amb les dades anonimitzades o dissociades per tal que no es puguin identificar, ni directament ni indirectament, les persones afectades.

Aquests criteris són d'aplicació general; després, cada dictamen pot tenir determinades especificitats que cal tractar d'una manera individualitzada, especialment en els casos que, atenent el context del dictamen, sigui possible identificar indirectament les persones afectades.

Tot seguit, es destaquen, d'una manera orientativa, alguns d'aquests criteris:

Un primer criteri bàsic és treure tots els noms de les persones físiques interessades en el procediment i substituir-los per lletres correlatives, que no s'identifiquen amb les inicials dels noms i cognoms (Sr. A, Sra. B, Srs. C i D, etc.); també se suprimeixen els noms de persones empresàries individuals o de persones físiques treballadores autònomes. En el cas de menors d'edat, s'hi fa referència d'una manera genèrica (fill, la menor o familiars menors).

D'una manera general, no es publiquen dades d'identificació de persones físiques ni altres dades que poden permetre'n la identificació: números de DNI, de passaports o de NIE; llocs i dates de naixement; edats; dates de defunció; dades de nacionalitat, d'origen ètnic, racial o religió; noms d'agrupacions, associacions civils, de veïns, laborals o professionals a les quals estiguin adscrites les persones interessades; números de comptes bancaris; números d'identificació professional; noms d'empreses on treballen les persones afectades; matrícules i marques de vehicles; adreces i números d'identificació cadastrals relatius a habitatges; noms de municipis, districtes, comarques

o províncies (només es publiquen si les dades que figuren en l'expedient –de caràcter genèric, poc concretes o que abastin una zona molt gran– no permeten la identificació indirecta de les persones afectades –per exemple, Barcelona–).

Quant a l'edat, en el cas de nadons tampoc no es fan constar els mesos d'edat, llevat que aquesta dada, en el cas de les reclamacions sanitàries, sigui útil o necessària per a la correcta comprensió del dictamen. I, quan sigui necessari conèixer l'edat de la persona per a comprendre bé el dictamen (per ex., en determinats supòsits de reclamacions per responsabilitat patrimonial), l'edat concreta es pot substituir per expressions com ara persona d'edat avançada, persona jove, persona de mitjana edat o menor de curta edat.

En referència a les dades relatives al parentiu (mare, pare, esposa, espòs, fill, filla, descendent, progenitor, etc.), sempre que sigui possible i no afecti l'adequada comprensió del dictamen, se substitueixen per familiar o familiars.

Pel que fa a les dates relatives als fets, se suprimeix el dia o la data concreta de fets rellevants (caigudes al carrer, accidents de circulació, intervencions mèdiques, informes mèdics, naixements, morts, etc.); el número del dia se substitueix per una X i, amb caràcter general, es manté el mes i l'any.

Les dades relatives a professions o llocs de treball no s'identifiquen, llevat que aquesta dada estigui vinculada al supòsit concret i sigui necessària per a una correcta comprensió del dictamen. En tot cas, s'han d'ometre les dades relatives a la descripció de llocs de treball que permetin identificar les persones que els ocupen.

Així mateix, no es publiquen les denominacions concretes de càrrecs de personal funcionari o d'altres professionals de centres públics o privats en els dictàmens que els afectin, ja sigui perquè són persones directament interessades en l'expedient (reclamants, afectades per un procediment de revisió d'ofici o instants d'aquest darrer procediment) o perquè, sense tenir aquesta condició, se'n qüestioni la professionalitat o se'ls atribueixin conductes presumptament inadequades o delictives. Les denominacions concretes dels càrrecs se substitueixen, doncs, per una referència genèrica a les funcions.

Quant als noms de centres hospitalaris, centres d'atenció primària (CAP), centres de salut mental, centres d'urgències d'atenció primària (CUAP), unitats d'atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR), residències de gent gran, etc., se suprimeixen sempre,

no únicament en les reclamacions per presumpta mala praxi assistencial, sinó també en d'altres supòsits de reclamacions per caigudes a la via pública, accidents de trànsit, etc.

En reclamacions de responsabilitat patrimonial també s'anonimitzen els noms de llars d'infants, escoles, instituts o centres de formació professional; de centres penitenciaris, o de centres privats –ja siguin mútues, escoles, centres mèdics, llars d'infants, etc.– que s'hi mencionin.

No s'identifiquen tampoc els noms de les administracions (ajuntaments, diputacions, consells comarcals, universitats, etc.) ni els noms dels departaments de la Generalitat ni de les empreses públiques o altres organismes adscrits a la Generalitat en dictàmens que afectin persones concretes que hi treballen i en què figurin dades personals específiques relatives a l'ocupació i el lloc de treball, les quals en permetin la identificació indirecta i no puguin ser objecte de supressió per a la correcta comprensió del dictamen (per ex., reclamacions de personal funcionari o revisions d'ofici en matèries de funció pública).

Se suprimeixen els números de les històries clíniques, de les targetes sanitàries, d'expedients administratius (recursos ordinaris, sancionadors, disciplinaris, etc.), d'expedients d'informació reservada, d'actuacions policials, etc.

En termes generals, s'anonimitzen també les referències a sentències que afecten el cas concret objecte de dictamen –no les que aporten fonament jurisprudencial al dictamen–: les dades de localització dels jutjats d'instància i instrucció i de les audiències provincials on es tramiten els procediments judicials; les referències numèriques dels procediments judicials que donen lloc a les sentències, i els números de diligències dels jutjats d'instrucció, interlocutòries, etc. –si bé se'n manté l'any–, i el dia de les sentències –no el mes ni l'any–.

El que sí que es publica és el nom complet de les persones jurídiques, atès que no estan subjectes a la normativa de protecció de dades, excepte si el nom de l'empresa està format per dades personals, per exemple, amb uns cognoms, o inclou el nom d'una població que s'ha anonimitzat.

Tots aquests criteris generals, encara que no s'han esmentat ara d'una manera exhaustiva ni amb exemples, il·lustren tota la tasca que du a terme la Comissió per a dissociar el contingut dels dictàmens de les persones afectades.

Val a dir, a més, que no totes les institucions públiques segueixen els mateixos criteris. A tall d'exemple, el Centre de Documentació Judicial (CENDOJ), òrgan tècnic del Consell General del Poder Judicial que s'encarrega de la publicació oficial de la jurisprudència, indica en el seu web que:

“Todas las resoluciones que se publican en la web han sido anonimizadas, es decir, se han modificado los nombres y datos personales de las partes para que no puedan ser identificadas las personas físicas, sustituyendo los nombres por otros ficticios. Ello se realiza en cumplimiento de la Ley Orgánica 3/2018, de 5 de diciembre, de Protección de Datos Personales y garantía de los derechos digitales.”

Així, es pot comprovar en sentències publicades que els noms i cognoms de les persones afectades es canvien per altres noms –sense cognoms–; però, per exemple, en impugnacions per desestimacions de reclamacions de responsabilitat patrimonial per caigudes, es publiquen dades com ara el dia i el nom del carrer en què van succeir els fets, el municipi o el parentiu dels testimonis; i, en desestimacions també de reclamacions de responsabilitat patrimonial per assetjament laboral, es conserven les dades referides a municipis o llocs de treball públics concrets.

I en el manual d'estil del Consell Consultiu de Galícia s'indica, pel que fa a les citacions, el següent:

«Protección de la intimidad de las personas

Para los efectos de garantizar la intimidad de las personas en los dictámenes que sean objeto de publicación y deban emplearse en aplicación de la normativa vigente sobre protección de datos personales, se utilizará la inicial de la persona seguida de un punto, como “D.” y para los números de historia clínica, DNI, número de expediente y demás datos numéricos “número XX”.»

Així, en els dictàmens publicats, per exemple, de reclamacions de responsabilitat patrimonial sanitàries, aquell consell consultiu substitueix els noms i els cognoms dels instants per les inicials seguides d'un punt, i deixa les dates dels fets i els noms dels centres hospitalaris implicats.

En resum, els criteris d'anonimització concrets no estan estipulats per cap normativa; per aquest motiu alguns criteris poden no coincidir en documents de contingut similar però que són d'organismes diferents. A més, dins d'una mateixa institució, com ara la Comissió Jurídica Assessora, els criteris no són fixos ni invariables; periòdicament es poden anar revisant i modificant per tal de concretar-los més i de millorar-ne l'objectiu,

que no és altre, com ja s'ha indicat, que preservar les dades personals de les persones implicades.

7. Anonimitzacions no sistemàtiques

A banda de totes les dades que inclouen els criteris generals de la Comissió, sempre n'hi ha que són específiques de cada cas concret, atès que les dades a anonimitzar són molt diverses i responen a casuístiques diferents. Per consegüent, no es pot fer tan sols una anonimització sistemàtica, sinó que cal tenir en compte la informació concreta de cada dictamen, vista d'una manera individualitzada.

Així, per exemple, en una reclamació de responsabilitat patrimonial instada per la mort d'un familiar mentre romania ingressat en un centre penitenciari, no cal que en el dictamen publicat es digui directament o indirectament que la persona que ha mort era estrangera, perquè és una dada que pot portar a identificar la persona i no és necessària per a comprendre el dictamen. Així, en contextos com "L'informe detalla el país d'origen de l'intern, la seva arribada a Espanya i les seves relacions familiars"; "consta incorporada a l'expedient una còpia del passaport", i "vivia amb compatriotes sense domicili fix establert", cal fixar-se en aquests detalls per si, del conjunt de totes aquelles dades, es desprèn la necessitat d'anonimitzar-les, que es faria en els termes següents: "L'informe detalla, entre d'altres aspectes, les seves relacions familiars"; "consta incorporada a l'expedient una còpia d'un document oficial d'identificació" i "vivia amb altres persones sense domicili fix establert".

En canvi, en una reclamació de responsabilitat patrimonial instada pels danys i perjudicis soferts per la manca d'empadronament en un municipi, que va impedir que l'instant s'acollís a diversos programes d'ajuts, el fet de ser estranger és important per a entendre el dictamen; és una dada rellevant. Per tant, dades com les següents, que en altres dictàmens publicats molt probablement s'haurien anonimitzat, en aquest dictamen concret no es van anonimitzar: "[...] el certificat del Registre de Ciutadà de la Unió Europea, on consta el número de NIE del reclamant"; "l'instant reclama pel temps que se l'ha privat d'obtenir la nacionalitat espanyola", i "[...] l'avui reclamant, de nacionalitat X". És a dir, no cal indicar, com sí que feia el dictamen original, la nacionalitat de procedència del reclamant, però sí el fet que era estranger, perquè, si no, el dictamen perd part del contingut essencial per a entendre'l.

En termes similars, en una revisió d'ofici per a declarar la nul·litat dels actes de reconeixement del dret a percebre la renda garantida de ciutadania cal indicar, si escau, que el sol·licitant ha estat empadronat fora de Catalunya durant els vint-i-quatre mesos anteriors a la sol·licitud, perquè es considera un incompliment d'un requisit de caràcter essencial per a adquirir el dret a rebre aquesta prestació. Si no s'explicita aquesta dada, no s'entén el sentit del dictamen. Això sí, no s'indica on estava empadronat.

Un altre exemple de dades específiques de dictàmens concrets, sotmeses a una anonimització no sistemàtica, seria el de la descripció accessòria d'accidents; com ara quan en el dictamen original es diu que el reclamant va ser atropellat per un carruatge tirat per cavalls o que va caure durant una cantada d'havaneres amb servei de rom cremat. En aquests casos, es treuen els detalls i es publica, respectivament, que va ser atropellat per un vehicle o que va caure durant un acte cultural.

I, com a darrera exemplificació de dades que d'una manera excepcional poden fer arribar a identificar els interessats, es pot citar el cas d'un dictamen sobre una revisió d'ofici instruïda per una empresa pública per a declarar la nul·litat de ple dret dels pagaments efectuats en concepte de retribucions variables de càrrecs directius, en què es van anonimitzar els números de dictàmens de la Comissió que se citaven perquè versaven sobre aquesta empresa pública en què treballaven les persones afectades, i que ara s'anonimitzava. Si no s'hagués fet, indirectament, s'hauria pogut arribar a saber amb facilitat on treballaven.

Com es pot comprovar, són molts els detalls en què cal fixar-se i que comporten que la tasca de dissociar dades sigui força complexa i requereixi una atenció especial.

8. Procediment d'anonimització especial

Alguns dictàmens de la Comissió segueixen, com s'ha indicat, un procediment específic d'anonimització. Es tracta de supòsits en què, per les seves peculiaritats o pel tipus de dades que tracten, existeix un risc elevat d'identificar indirectament les persones afectades. Aquest procediment s'aplica a alguns dictàmens de responsabilitat patrimonial i de revisió d'ofici, que s'identifiquen una vegada han estat aprovats pel Ple de la Comissió.

Els factors determinants per a decidir quins dictàmens tenen aquest caràcter d'anonimització especial són, bàsicament, la condició específica de les persones

interessades que pugui comportar que siguin més fàcilment identificables (persones que tenen càrrecs a l'Administració o que presten serveis en determinats cossos de l'Administració, pacients amb malalties rares o minoritàries, menors, persones internes en centres penitenciaris o persones de col·lectius vulnerables); les temàtiques de caràcter sensible que tractin els dictàmens, com ara reclamacions per situacions d'assetjament psicològic i laboral, per actuacions policials, per suïcidis o intents de suïcidis de persones internes en centres penitenciaris, per desemparament de menors; revisions d'ofici sobre determinades temàtiques en l'àmbit de l'Administració local i la funció pública en què, per les circumstàncies del cas, es detecti que hi ha un risc d'identificar indirectament les persones afectades, o casos singulars les circumstàncies dels quals s'han difós en els mitjans de comunicació.

En aquests dictàmens, a banda d'aplicar tots els criteris generals d'anonimització ja esmentats, cal rellegir tot el text per a determinar si s'han de reduir els antecedents de fet i les circumstàncies del cas que poden dur a identificar la persona o les persones interessades; però, alhora, conservant la identitat del dictamen. Així, cal destriar, cas per cas, quines són les informacions necessàries de les que no ho són; ponderar què s'ha de publicar i què no, i adaptar el que finalment es publiqui. Es manté només el que sigui estrictament necessari per a la correcta comprensió del dictamen.

Això es concreta, per exemple, en la reducció o supressió de citacions d'informes mèdics o d'històries clíniques, d'informes administratius, de proves testificals o de dictàmens pericials. Com a regla general, a més, no es fa constar el sexe de la persona o de les persones reclamants, ni de les persones interessades en el procediment de revisió d'ofici, i, en funció del cas, es pot fins i tot ometre el nom de l'Administració que instrueix l'expedient.

La persona delegada de protecció de dades de la Comissió –figura establerta en l'article 37 de l'RGPD– és qui actualment revisa l'anonimització dels dictàmens subjectes a un tractament especial.

9. Consideracions finals

La Comissió Jurídica Assessora, en aplicació del principi de transparència, regulat per llei, i tal com estableix la normativa reguladora d'aquest òrgan consultiu, ha de publicar els dictàmens que emet. Això comporta que s'hagin d'editar els dictàmens originals per tal que no es publiquin dades que permetin identificar d'una manera directa o indirecta

les persones interessades o afectades. Per aquest motiu és fonamental el concepte de la dissociació.

Aquest concepte es veu molt clar en les reclamacions per responsabilitat patrimonial sanitària, en què han d'especificar-se moltes dades mèdiques, perquè sense aquestes el dictamen quedaria desvirtuat, però no s'han de poder relacionar ni directament ni indirectament amb ningú: ni mitjançant dades personals (noms i cognoms, dates de naixements o de defuncions, edats, adreces personals, etc.) ni a través de dades del context (poblacions, hospitals, centres d'atenció primària, etc.).

S'ha vist que cal trobar l'equilibri, d'una banda, entre l'obligació de publicar els dictàmens, la transparència i la protecció de dades personals, i, d'una altra, entre el contingut dels dictàmens originals i el contingut dels anonimitzats, per tal que conservin al màxim possible l'essència, siguin comprensibles i es puguin llegir amb fluïdesa. Els dictàmens de la Comissió publicats, ja sigui al web de la institució, al Portal Jurídic de Catalunya, en citacions de les memòries anuals o en els volums anuals de dictàmens, un cop anonimitzats han de ser comprensibles, tant els fets, com les causes d'aquests, les conseqüències, les cronologies temporals, etc.; si no fos així, no tindria cap sentit publicar-los.

Se segueix així un procés que comença ja en la fase de redacció i revisió del dictamen abans que s'aprovi; de manera que s'hi incloguin totes les dades personals necessàries per al dictamen, però sense reiterar-les innecessàriament, i fer-ho pensant en l'anonimització a què se sotmetrà després, per tal que es pugui respectar al màxim la integritat del text original, facilitar-ne la dissociació de dades i afavorir la comprensió del dictamen publicat.

Gràcies al circuit intern de revisió per a anonimitzar els dictàmens i als criteris generals d'anonimització elaborats per aquest òrgan consultiu, que ajuden a unificar el resultat final i faciliten el procés, en els dictàmens publicats s'eliminen els riscos d'identificar tant directament com indirectament les persones afectades, amb les dades anonimitzades o dissociades. Val a dir que aquest objectiu és molt més complex en fets que han tingut una repercussió mediàtica important, perquè els fets són els que són, i no es poden eliminar sense desvirtuar completament el dictamen. En aquests casos la Comissió fa una anonimització molt més acurada i profunda, i a l'hora de dissociar dades es fixa en tots els detalls.

D'altra banda, cal tenir en compte la gran quantitat de dictàmens emesos per la Comissió Jurídica Assessora al llarg dels anys i també que els criteris d'anonimització han anat

variant amb el pas del temps. Per aquest motiu, l'any 2020 es va iniciar una revisió exhaustiva de tots els dictàmens publicats des de l'any 1979, tant per a anonimitzar-los d'acord amb els criteris actuals –més exigents–, com per a fer accessibles els documents; revisió que va finalitzar l'any 2022 i que, evidentment, s'ha aplicat a tots els dictàmens del 2023. Des de l'any 1979 fins a l'any 2023, s'han publicat un total de 13.897 dictàmens, 9.535 dels quals han estat sotmesos a un procés de revisió de l'anonimització de dades personals, i en els 4.362 restants no ha calgut perquè no contenen dades personals.

A més, s'ha d'indicar que aquests criteris, que no són inamovibles i han canviat al llarg dels anys, probablement s'aniran actualitzant, per la qual cosa sempre podrà haver-hi alguna divergència de criteri entre dictàmens ja publicats.

Per a acabar, cal remarcar que la Comissió, amb els criteris i els procediments que té establerts –als quals s'ha fet al·lusió en els apartats anteriors–, posa molta cura a aconseguir que els dictàmens que es publiquen no continguin dades de caràcter personal; així, a través de l'anonimització o dissociació d'aquestes dades, garanteix l'anonimat de les persones reclamants o interessades en els procediments que són objecte de dictamen i que no es puguin identificar indirectament. D'aquesta manera, compatibilitza la publicació preceptiva dels dictàmens, la transparència i la protecció de dades personals.